

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

P 2 2 1 A 1 0 3 1 2

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. feladatlap

Művészi szöveg(részlet) elemzése

2022. május 30., hétfő / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz mellékelve van egy üres lap a vázlatkészítéshez.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi.

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon, az értékelőlapokon és az üres lapon!

A feladatlap két művészi szöveg(részlet)et tartalmaz, valamint a hozzájuk kapcsolódó irányított és kevésbé irányított szövegalkotási szempontsört. A kettő közül csak az egyiket válassza, vagy az irányítottat (1.), vagy a kevésbé irányítottat (2.)! A dolgozat terjedelme minimum 400–600 szó. Összesen 30 pont érhető el.

A táblázatban jelölje x-szel a választott szövegalkotási módot!

1.	2.

Csak golyós- vagy töltőtollat használhat. Írott betűkkel, olvashatóan írjon, a nyelvtani és a helyesírási szabályoknak megfelelően! Ha rosszul fogalmazott, húzza át a szót vagy a mondatot, és írja le újra! Az olvashatatlan dolgozatot 0 ponttal értékeljük. A mellékelt üres lapra írt vázlatát nem értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

Üres oldal

1. Irányított irodalmi fogalmazás Mikszáth Kálmán A kis csizmák című novellája alapján

Keskeny, szürke felhőfoslányok úsznak a környék fölött. Nagy égiháború lehetett az éjjel, esővel, viharral, villámlással vegyes. [...] Az ég morcos, borús még, akár Bizi apó arca, ki meghajolva, ingadozó léptekkel megy a hosszú utcán Szűcs Istókkal, a kőművessel. Hogy összeesett az öreg! Nem is csoda, csövestől éri a veszedelem. A lány meghal, ökrei fölfújódnak, csüre¹, asztagja² megég, lovait elhajtják a szegénylegények.

Hanem érzi is a súlyát az Isten „másik” kezének, ha nem tudta megbecsülni a jobbikat. Bezzeg kellemeztetné³ most már magát ő szent felsége előtt, mióta a legényfia is a halállal vívódik. [...] Mikor a Mária-képet hozták, amit a templomnak vett – leszakadt a szekér alatt a Bágy hídja, ló odaveszett, kocsii, kép diribdarabra zúzódott.

Az emberek az udvarukról és a kerítések mögül nézik, amint végigmegy a hosszú krispinben⁴, apró, kopasz fejét a váll-lapockái közé húzva. [...]

– Beleütött a mennykő, lelkem. Összetörte. Pedig csak tegnap állították föl nagy költséggel.

– Ó, ó! – hüledezék Böngér Panna. – Akkor bizonyosan odamennek. Eredj csak, kis Andris, nézz utánuk, fiam, hova fordulnak el a savanyú kúttól?

A „falu gyermeke” (úgy hitták a szelíd képű, anyátlan-apatlan fiút) ott guggolt az udvar közepén a lekvárfőző katlan mellett, ami igen irigyvendő állapot volt rá nézve [...].

Hogy most már ott kell hagyni a vén Bizi miatt ezt a nagy boldogságot! Kelletlenül kullogott utánuk. Csakugyan a temetőbe mentek.

Az asszonyok igazat mondtak, a gyönyörű piros kőkereszt ott hevert két darabban a sárguló pázsiton. [...] Az öregember elkapta fejét a földről, hol adománya széttörve hevert, és nem mert fölnézni az égbe sem, ahol olyan nagyon haragszanak rá. Révedő szeme a gyermekben akadt meg, mintha annak a boglyas feje lenne közbul égnek-földnek. András a kőrifának dült, s az ittas, kövér temetői földbe besüppedt lábait fölváltva emelgetve, bámész kíváncsisággal nézte Biziéket.

– Menjünk innen... – mondá Istók.

– Hát a kereszttel mi történjék? – kérdé Bizi fojtott hangon. – Összeragasztod?

– Nem én! – viszonzá Istók tompán. – Amit az Isten ujjá összetört, azt nem szabad az ember ujjainak összeilleszteni. Bizony, kigyelmedet meglátogatta az Isten...

Az öregember fogai összevacogtak.

– Hiszen ha csak látogatna! – kiáltott föl keserűen. – Ő már nálam lakik, Istók, állandóan nálam lakik.

– Túrni kell, Bizi uram!

– Pedig hidd el, Istók, nem vagyok rossz ember.

– Fösvény volt kelmed, szívtelen, gögös. A világ elejének képzelte magát. Aztán, valljuk meg az igazat, uzsorával szerezte kincseit.

– Nem becsülöm már őket semmire... – hörgé. – Fázom, reszketek. Valami rossz előérzetem van. Mintha marokkal fogná össze valaki a szívemet. Meglásd, ismét szerencsétlenség vár reám... Ő, te kifogyhatatlan Isten, mivel engeszteljelek meg? – Elhagyták a temetőt.

– Hej, ni! – kiáltott föl Istók. – Hát ez a poronty mindig a sarkunkban van! Milyen vörösek a lábszárjai a hidegtől! Takarodsz innen mindjárt, te kölyök! [...]

– Miért nem húztál csizmát, fiú? – kérde Bizi uram szelíden.

– Nincsen csizmám – mondá a gyerek szomorúan.

– Hát miért nem varrat apád?

– Nincs apám! – felelte közönyösen.

Ez a közönyös szó fogta meg Bizi apót. Hogy nevelkedik ez föl, ha még a szeretetet sem ösmeri?... Szótlanul megfogta a kis András kezét, s vitte magával végig a nagy utcán, le egészen a templom mellé.

Ott aztán benyitottak egy házba, amelynek kapujára két sarkantyús csizma volt kifestve, aranyos rojtokkal s a következő aláírással: Filcsik István csizmadiamester.

– Mérjen ennek a gyerekeknek egy pár csizmát, Filcsik uram, az én kontómra! – mondá Bizi apó.

[...] A kis csizmát előhozták, csakugyan jó volt: mintha a lábára öntötték volna.

A gyerek örült neki, ragyogó mosoly ült ki arcára, s vígan kopogott az öreg után a pitvarba.

¹ csűr: gazdasági épület, pajta

² asztag: kalászos gabonából rakott kazal

³ kellemeztetné: kellettne magát

⁴ krispin: köpeny

Ott künn ezalatt eloszlottak a felhők. Mikor Bizi apó kilépett az udvarra, a napfény előntötte szomorú arcát, az égbolt nyájasan mosolygott. [...]

– Add ide a kezedet, fiam! Olyan jó meleg kezed van. Eljössz-e hozzám? [...]

A kapuajtóban a kocsis várta azzal a hírrel, hogy az ellopott lovak megkerültek, a tornácon a doktor fogadta vidám arccal, a fia már túl van a veszélyen.

Bizi apó hátalteljesen nézett föl az égre. [...]

(Forrás: <https://mek.oszk.hu/00900/00950/00950.htm#4>, 16.07.2021.)

Szemponatok:

- Ismertesse a novella témáját és az írói elbeszélésmódot!
- Mutassa be, milyen nehézségekkel kell szembenéznie Bizi apónak! Vizsgálja meg Andris körülményeit! Fejtse ki, hogyan próbál Bizi apó segíteni a fiúnak! Foglalja össze, miként tapasztalja meg Bizi apó újra az Isten jóságát!
- Foglaljon állást arról, miért fontos egyre inkább napjainkban, hogy figyeljünk egymásra! Fejtse ki, hogyan nyilvánul meg az Ön életében a gondoskodás, a jótékonykodás és az együttérzés!

2. Kevésbé irányított irodalmi fogalmazás Lackfi János Milyenek a magyarok? Honderű című írása alapján

Aztán a magyar ember iszik egy kávét, a felhők oszladozni kezdenek, hátából kiáll a hasogatás [...]. Eszébe jut, hogy az ő hazája voltaképpen a csodák országa, és igazán büszke lehetne arra, hogy itt él. Mindenfelé nyájas, termékeny dombok vagy [...] végtelen mezők, amelyről olyan szépen dalolnak a magyar költők egy minden külföldi számára tökéletesen érthetetlen nyelven! Ha tengerünk nincs is, van világhíres termálvizünk, és itt nyújtózik Európa legnagyobb tava, melyet az itteniek szerényen csak „magyar tengernek” becéznek. A dombtetőkön festői romok [...], a föld alatt olaj helyett cizellált¹ cseppkőbarlangok. A nép vendégszerető, borai pompásak, konyhája ízekben gazdag. A futball átmenetileg gyengélkedik, de az 1950-es években világbajnoki döntőt játszó, híres-nevezetes „aranycsapat” összeállítását minden magyar állampolgár kívülről fújja. A magyar úszók, kajak-kenusok, kézilabdázók, vízilabdázók, öttusázók a világ élvonalába tartoznak.

A magyarok történelme viharos, de államalapító Szent István utód nélkül elhalálozván Szűz Mária kezébe ajánlotta az országot, és a mennyei diplomácia bevált! Középkori uralkodóinknak sikerült erélyesen letelepíteni és földművelésre fogni lóhátról nyilazó, ázsiai harcmodorú, pogány csatározáshoz szokott, bátor eleinket. [...] Évszázadokig erős, keresztény államiságban létezett az ország Kelet-Európa kellős közepén, nagyhatalmak gyűrűjében. Az egyik magyar hadvezér kemény kézzel visszaverte a hódító Oszmán Birodalom invázióját, legjelentősebb győzelmének emlékére a római pápa elrendelte, hogy Európa minden országában hálaadó harangszó zengjen délben. Igazságos Mátyás király, akiről a nép mondákat szőtt, világszínvonalú sereget képzett ki, és művelt, reneszánsz uralkodókhöz méltón fantasztikus könyvtárat hozott létre. A magyarok Dávidként küzdöttek a Góliát erejével rájuk támadó hódítóikkal. A sokszoros létszámfölényben lévő török sereget feltartóztatták, nem engedték Európára zúdulni. A Habsburg Birodalom és a szovjetek ellen kilátástalan, de végsőkéig elszánt forradalmakat robbantottak ki. A népek tavasza idején és 1956-ban a művelt világ könnyes szemmel nézte, hogyan buknak el a konokul harcias magyarok. És persze a világ be is érte a festőien véres látvánnyal, a magyaroknak többnyire a kutya se segített.

A magyar népzene páratlanul gazdag, Kodály és Bartók sok ezer archaikus dallamot jegyzett fel, melyek a szomszédos népek lelkületét is magukba olvasztják. Ez a folklór izzó valóság, őrzi a zenei oktatás, és gyakran stadionokat is megtöltő együttesek muzsikálják a legkülönbébb feldolgozásokban. Az ország elképesztő mennyiségű tudományos Nobel-díjast adott a világnak, és bár ezek jó része a történelem viharaiban külföldre kényszerült, ott is dacosan őrizte nyelvét-kultúráját. Az amerikai atomenergia-program legfelsőbb köreiből dolgozó magyar fizikusok foggal-körömmel ragaszkodtak fura, ékezetes betűikhez Los Alamosban, és magyarul társalogtak, külföldi társaik legnagyobb megdöbbenésére, akik el is keresztelték őket „marslakóknak”. A hollywoodi film hőskorszaka telis teli van magyar színészekkel- rendezőkkel-zeneszerzőkkel-operatőrökkel. A híres emberekről előbb-utóbb kiderül, hogy magyarok voltak vagy lesznek, csak még nem tudnak róla. A magyar ember arról is hallott már, hogy a magyar nyelv nem is a finnel áll rokonságban, hanem a szanszkritből eredeztethető, és természetesen a legősibb az egész világon. Sőt, talán egyenesen a Marsról származik. A magyar ember borotválkozó tükrébe pislogva közli tulajdon képmásával, hogy állítólag Buddha és Jézus Krisztus is magyar volt, de pszt, ez titok!

(Forrás: <https://www.lackfi-janos.hu/category/prozak/milyenek-a-magyarok-2012/>, 16.07.2021.)

¹ cizellált: részletgazdag, a természet által aprólékosan megmunkált

Szempontok:

Ismertesse az írás témáját és az írói elbeszélésmódot! Mutassa be, Magyarország mely természeti adottságai jelennek meg a szövegben! Mutassa be, miként írja le a szerző az egykori és a mostani magyarokat! Vizsgálja meg, mi mindent adtak a magyarok az emberiségnek! Foglalja össze, mit jelenthet egy ember számára a nemzethez, kultúrához való kötődés! Fejtse ki, Ön mit mondana el Magyarországgal, a magyarokkal, a magyar nyelvvel kapcsolatban annak az idegennek, aki most kezd el kezdő szinten magyarul tanulni!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követnie. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

A series of 24 horizontal lines spanning the width of the page, providing a ruled area for writing or drawing.

A series of 24 horizontal lines spaced evenly down the page, providing a template for writing.

Üres oldal